

Langer zelfstandig wonen in Drenthe

De Drent zelf aan het woord

Colofon

Titel

Langer zelfstandig wonen in Drenthe. De Drent zelf aan het woord

Datum

maart 2018

Trendbureau Drenthe,

onderdeel van CMO STAMM

Weiersstraat 1e

9401 ET ASSEN

www.trendbureaudrenthe.nl

Auteurs

Hans Elshof

Marja Janssens

1. Introductie

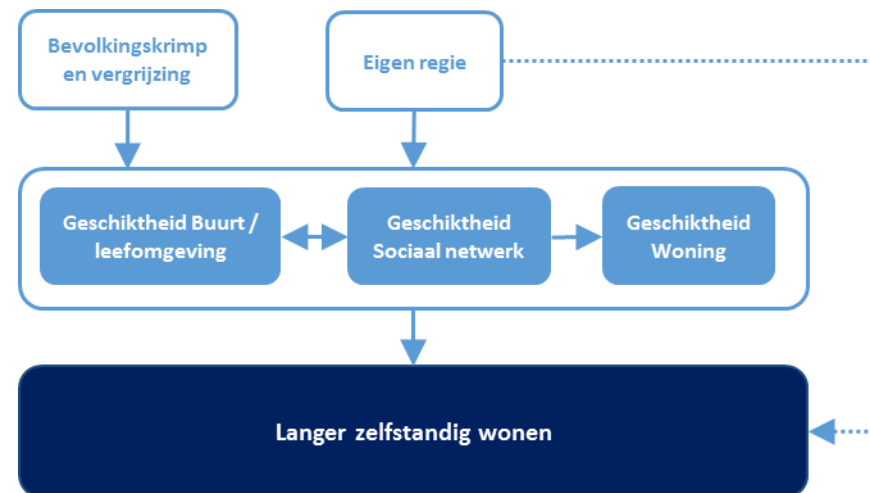
Het kabinetsbeleid richt zich op het versterken van de trend dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig in zijn of haar eigen woning blijven wonen. Met regie over het eigen leven en door gebruik te maken van de eigen hulpbronnen en van een pakket van zorg- en welzijnsvoorzieningen (Campen, van C. e.a.2017)¹.

In 2015 is de hervorming van de langdurige zorg ingevoerd. Deze legt meer verantwoordelijkheid bij de inwoners en de sociale omgeving als het gaat om de zorg en steun voor hulpbehoevende mensen. In Drenthe stelt de sterke vergrijzing hoge eisen aan die lokale zorgzaamheid.

Gesprekken over langer zelfstandig wonen, gaan al gauw over levensloopbestendige woningen en nabijheid van voorzieningen, ervan uitgaande dat de gezondheid het zelfstandig wonen toelaat. Er wordt niet vanzelfsprekend gedacht aan het sociale element, de ontmoetingen en de rol die het sociale netwerk kan spelen om langer zelfstandig wonen tot een succes te maken. Studies laten zien dat een groot sociaal netwerk bijdraagt aan langer zelfstandig wonen (Campen, van C. e.a. (2017)). Woonwijken zijn volgens de Rijksbouwmeester nog lang niet altijd berekend op het langer zelfstandig wonen, op de ontmoeting in de buurt en wijk. Een factor die ook meespeelt, is de eigen ervaren regie. Personen die minder eigen regie ervaren, wonen minder lang zelfstandig dan personen die meer regie ervaren (Campen, van C. e.a. (2017)).

Om inzicht te krijgen in de stand van zaken van het langer zelfstandig wonen in Drenthe, heeft Trendbureau Drenthe onderzoek gedaan onder ouderen en toekomstige ouderen in Drenthe. In het onderzoek zijn we op zoek gegaan naar randvoorwaarden en hulpbronnen voor het langer zelfstandig wonen, nu en in de toekomst.

In dit onderzoek lichten we naast eigen ervaren regie, drie determinanten van langer zelfstandig wonen uit: het sociale netwerk, de leefomgeving en de woning (zie figuur 1).

Figuur 1: Conceptueel model voor langer zelfstandig wonen

Leeswijzer

In hoofdstuk 2 van dit rapport plaatsen we het langer zelfstandig wonen in de Drentse context. Hoofdstuk 3 t/m 5 behandelen respectievelijk de geschiktheid van de woning, de leefomgeving en het sociale netwerk.

In hoofdstuk 6 volgt een conclusie.

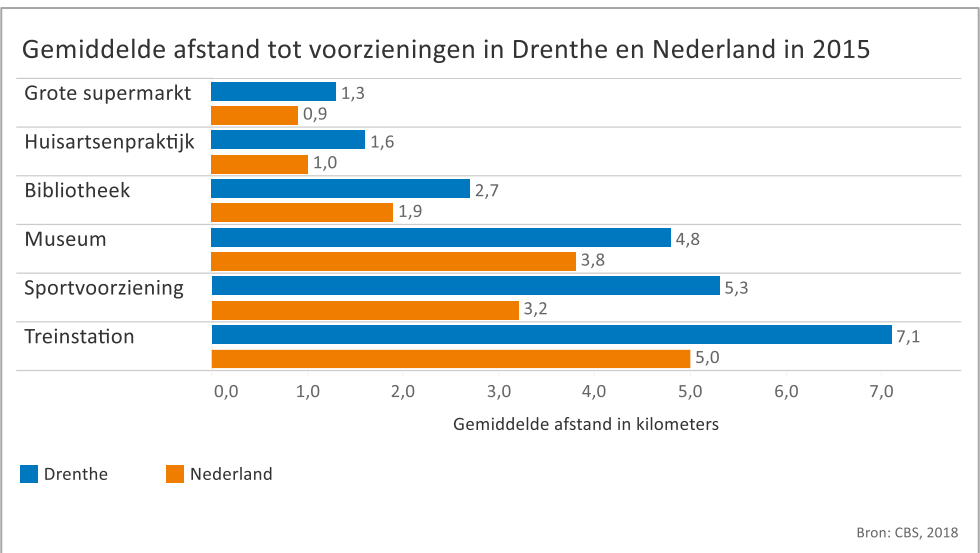
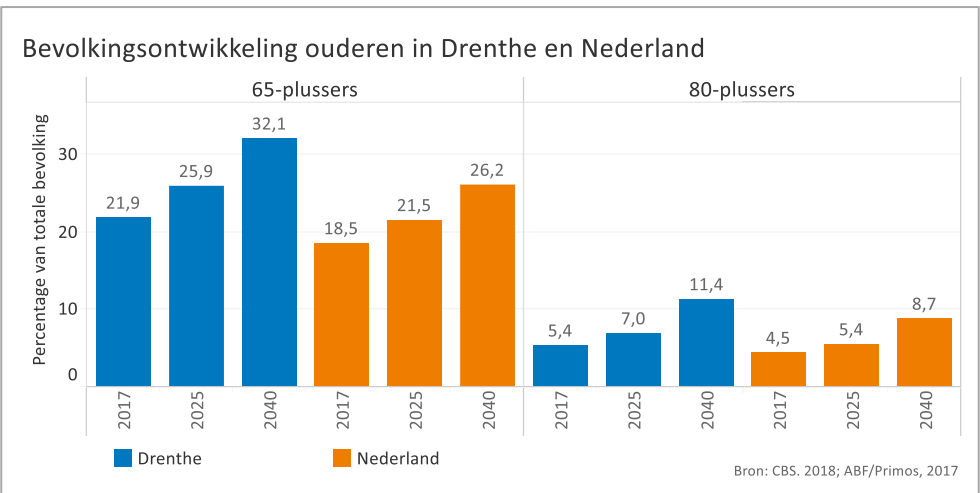
2. Langer zelfstandig wonen in Drenthe: een uitdaging

Sterkere vergrijzing in Drenthe

Dat ouderen langer zelfstandig moeten blijven wonen is landelijk beleid, de uitdaging in Drenthe lijkt net wat groter dan elders. Ten eerste is de vergrijzing van de bevolking in Drenthe sterker dan in de rest van Nederland. Op 1 januari 2017 woonden 107.483 personen van 65 jaar of ouder in de provincie, bijna 22% van de totale bevolking². In heel Nederland lag dit cijfer op een ruime 18% van de bevolking. De verwachting is dat in 2025 meer dan een kwart van de Drentse bevolking 65 jaar of ouder is en 7% van de bevolking 80 jaar of ouder³. In 2040 liggen deze getallen in Drenthe op respectievelijk 32% en 11%, in Nederland op 26% en 9% (zie figuur hiernaast).

Voorzieningen minder dichtbij in Drenthe

Als tweede is de grotere afstand tot voorzieningen een reden waarom het langer zelfstandig wonen in Drenthe een grotere uitdaging vormt dan in andere delen van het land. Veel Drenten wonen in landelijk gebied, wat vanzelfsprekend inhoudt dat ze grotere afstanden moeten afleggen naar voorzieningen dan andere Nederlanders. Dit kan problemen opleveren in het dagelijks leven, zeker in kleinere dorpen waar de afstanden nog veel groter zijn dan het Drents gemiddelde (zie figuur hiernaast).

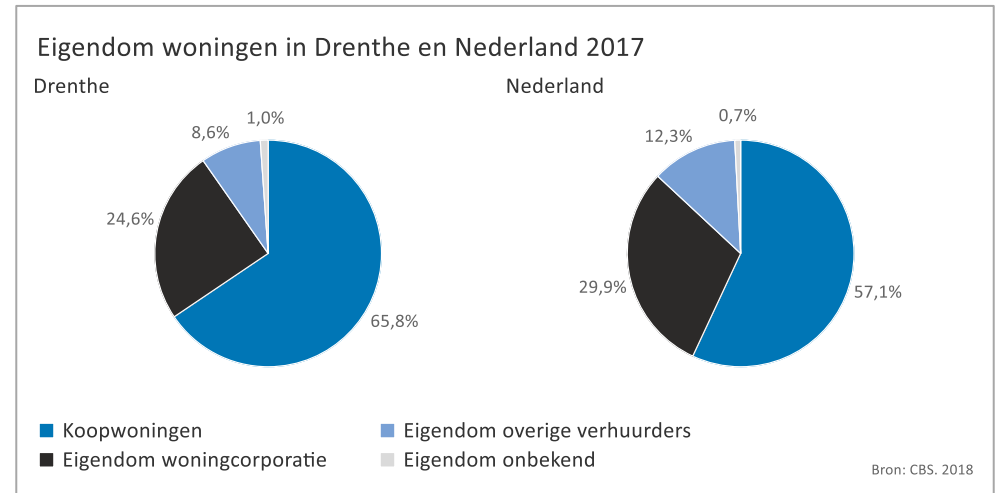
Grotere woningen in Drenthe

De samenstelling van de Drentse woningvoorraad is een derde reden waarom langer zelfstandig wonen in Drenthe mogelijk een grotere uitdaging vormt dan in andere delen van het land. De Drentse woningvoorraad bestaat voor 66% uit koopwoningen, in Nederland is dit 57%. Daarnaast wonen Drenten in ruimere woningen dan in de rest van Nederland. 68% van de woningen heeft een oppervlakte van 100 m² of meer, tegenover 56% in Nederland. Een grotere woning betekent meer taken in het huishouden en meer onderhoud, zaken die naarmate men ouder wordt steeds lastiger worden (zie figuur hiernaast).

Even grote uitdaging in krimpregio

Langer zelfstandig wonen vormt mogelijk ook een grotere uitdaging in regio's die te maken hebben met bevolkingskrimp. Bevolkingskrimp kan gevolgen hebben voor de woonomgeving. In de anticiperregio Oost-Drenthe zagen leden van het Drents panel in 2016 echter nauwelijks meer tekenen van verval in hun woonomgeving dan panelleden uit andere delen van de provincie (CMO STAMM, 2016)⁴.

In dit onderzoek naar langer zelfstandig wonen is ook gekeken of er relaties zijn tussen woonregio's (anticiperregio en niet anticiperregio) als het gaat om de geschiktheid van de woning en buurt om lang zelfstandig te wonen. Uit de analyses komen geen statistisch significante verschillen naar voren tussen de regio's. Langer zelfstandig wonen lijkt daarmee niet een grotere uitdaging te vormen in regio's die te maken hebben met bevolkingskrimp.

3. Geschiktheid woning

Nederlanders wonen tot op hoge leeftijd zelfstandig. Van de 85- tot 90-jarigen woont 75 % nog zelfstandig, bij de 90- tot 95-jarigen nog 60 %. Pas boven de 95 jaar komen de zelfstandig wonende ouderen in de minderheid. ⁵

Of mensen lang zelfstandig in hun eigen woning kunnen wonen, hangt in belangrijke mate af of de woning hiervoor geschikt (te maken) is. Als het bijvoorbeeld mogelijk is om gelijkvloers te wonen en het onderhoud in en om huis beperkt blijft, zal het makkelijker zijn om tot hoge leeftijd in de eigen woning te blijven.

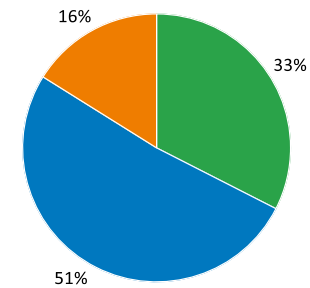
Aan leden van het Drents panel is daarom gevraagd of zij vinden dat hun woning op dit moment geschikt is om in te wonen, maar ook of zij denken dat dit het geval is als in de toekomst hun gezondheid mogelijk verslechtert.

Het blijkt dat vrijwel alle leden van het Drents panel ouder dan 45 jaar vinden dat hun woning op dit moment geschikt is om in te wonen (97%).

Kijkend naar de toekomst komt een ander beeld naar voren. Voor slechts een derde is de woning nu al geschikt, of wordt op dit moment geschikt gemaakt. Dit betekent dat twee op de drie leden van het Drents panel de woning nog niet op orde heeft om lang zelfstandig in te wonen. Een hoog aandeel dat in perspectief geplaatst moet worden omdat meer dan de helft van het panel aangeeft dat zij met eventuele aanpassingen de woning geschikt kunnen maken (zie figuur).

van inzicht naar impact.

Denkt u dat in de toekomst, als uw gezondheid mogelijk verslechtert, u ook in deze woning kunt blijven wonen?

Legenda

- Ja, mijn woning is nu al geschikt of wordt op dit moment geschikt gemaakt
- Ja, met eventuele aanpassingen is dat geen probleem
- Nee, ik zal moeten verhuizen

Bron: Drents Panel, 2017

16% ziet geen mogelijkheid om lang zelfstandig in de eigen woning te kunnen wonen. Zij geven aan te moeten verhuizen naar een andere woning.

Om te weten welke mensen hun woning al dan niet (on)geschikt vinden om langer zelfstandig in te wonen, zoomen we hieronder nader in op een aantal variabelen en/of hulpbronnen voor langer zelfstandig wonen.

Woningen corporaties lijken meer geschikt

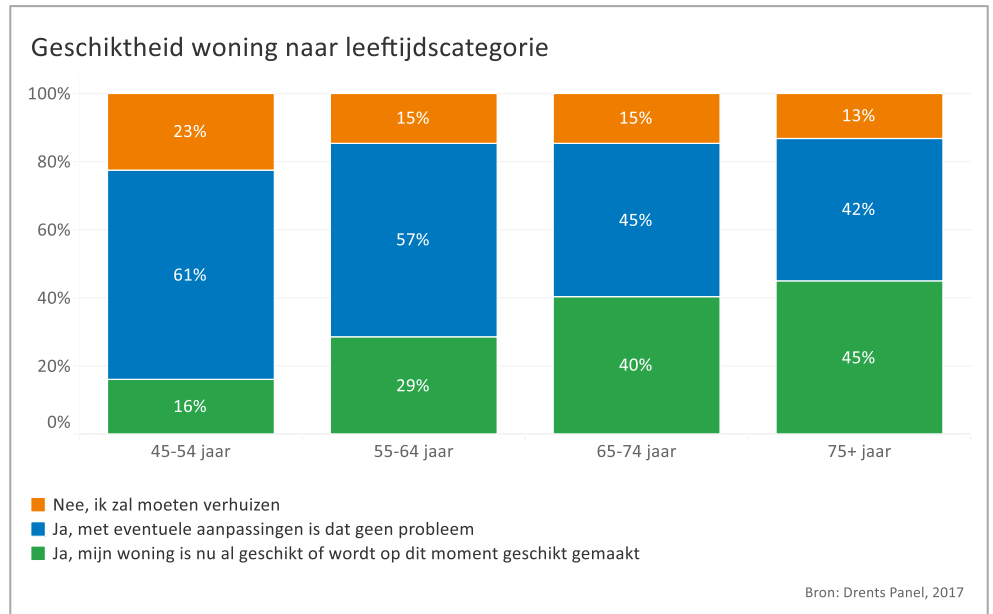
Om te beginnen zien we dat degenen die in een huurwoning van een woningcorporatie wonen vaker vinden dat hun woning geschikt is voor lang zelfstandig wonen dan mensen met een koopwoning. Ook zien we, en dat is niet verrassend, dat mensen die in een appartement wonen veel vaker van mening zijn dat hun woning geschikt is dan mensen die in een ander woningtype wonen.

Verhuizen of aanpassen van de eigen woning

De noodzaak om in een woning te wonen die geschikt is om lang zelfstandig te kunnen blijven, neemt toe naar mate men ouder wordt. Met ouderdom komen namelijk gebreken waardoor de eisen aan de woning veranderen.

Als een woning niet geschikt is om er langer zelfstandig in te wonen, zijn er eigenlijk maar twee mogelijke oplossingen, verhuizen of aanpassen van de woning.

Uit de resultaten van dit onderzoek blijkt dat de oudere Drenten van 75 jaar en ouder vaker al in een woning wonen die zij geschikt vinden om lang zelfstandig te kunnen blijven wonen. Overigens denkt nog steeds 13% van de 75-plussers dat hun woning niet geschikt is om nog lang zelfstandig te kunnen wonen en dat ze zullen moeten verhuizen (zie figuur hiernaast)

In de figuur hierboven valt ook te zien dat het aandeel mensen dat in een geschikte woning woont, stijgt van 16% voor mensen in de leeftijdscategorie 45 t/m 54 jaar, naar 45% voor mensen ouder dan 75 jaar. Opvallend is dat het aandeel dat denkt te moeten verhuizen vooral afneemt tussen de leeftijdscategorieën 45 t/m 54 jaar en 55 t/m 64 jaar, van 23% naar 15%. Daarna blijft dit percentage redelijk stabiel.

De cijfers wijzen er dus op dat degene die willen verhuizen dat op jongere leeftijd doen en dat mensen die erover denken om de woning aan te passen dit op latere leeftijd doen.

Langer zelfstandig wonen: groter gevoel van eigen regie

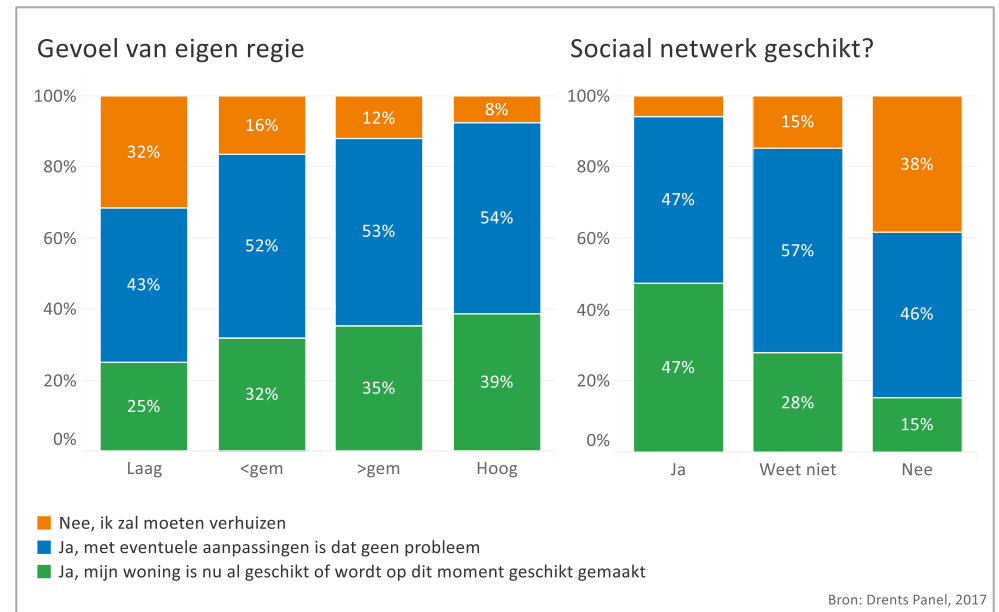
Of de woning geschikt wordt geacht om lang zelfstandig in te kunnen wonen, wordt mede bepaald door wat mensen denken zelf te kunnen. Als mensen meer controle over hun leven hebben en denken oplossingen voor hun problemen te kunnen vinden, is het de verwachting dat zij ook vaker het idee hebben om nog lang zelfstandig in hun woning te kunnen wonen.

Over de geschiktheid van de woning zeggen de leden van het Drents panel die weinig eigen regie ervaren vaker dat hun woning niet geschikt is om nog lang zelfstandig in te kunnen wonen. Zij hebben ook minder vaker het idee dat ze de woning geschikt kunnen maken als dit nog niet het geval is. Bijna één derde van de leden van het Drents panel met een lage eigen regie denkt te moeten verhuizen in de toekomst, terwijl dat bij mensen met een hoge eigen regie onder de 10% ligt (zie figuur hiernaast). Het landelijke onderzoek 'Langer zelfstandig wonen, Ouder worden met hulpbronnen, ondersteuning en zorg' bevestigt deze uitkomsten. Mensen die weinig regie ervaren, blijven minder lang zelfstandig wonen (Campen, van C. (2017))⁶.

Groot sociaal netwerk cruciaal

Lang zelfstandig wonen, klinkt als iets dat men alleen doet, maar uit de resultaten blijkt dat juist het sociale netwerk van mensen een relatie heeft met de geschiktheid van de woning. Een groot sociaal netwerk biedt mogelijkheden voor informele hulp. Hiermee kunnen ouderen langer zelfstandig blijven wonen.

van inzicht naar impact.

Van de mensen die denken dat hun sociale netwerk wel in staat is om hen in de toekomst te helpen om lang zelfstandig te wonen, woont bijna de helft in een reeds geschikte woning. Van de mensen die denken dat hun sociale netwerk niet geschikt is om hen in de toekomst te helpen, woont slechts 15% nu al in een woning die geschikt is en vindt 38% dat het nodig is om te verhuizen (zie figuur).

4. Geschiktheid buurt

Of mensen lang zelfstandig in hun eigen woning kunnen wonen, hangt naast de woning ook af of de buurt hiervoor geschikt is. Als de buurt of woonomgeving alles heeft wat nodig is om goed te kunnen wonen, zal het makkelijker zijn om tot hoge leeftijd in de eigen woning te blijven.

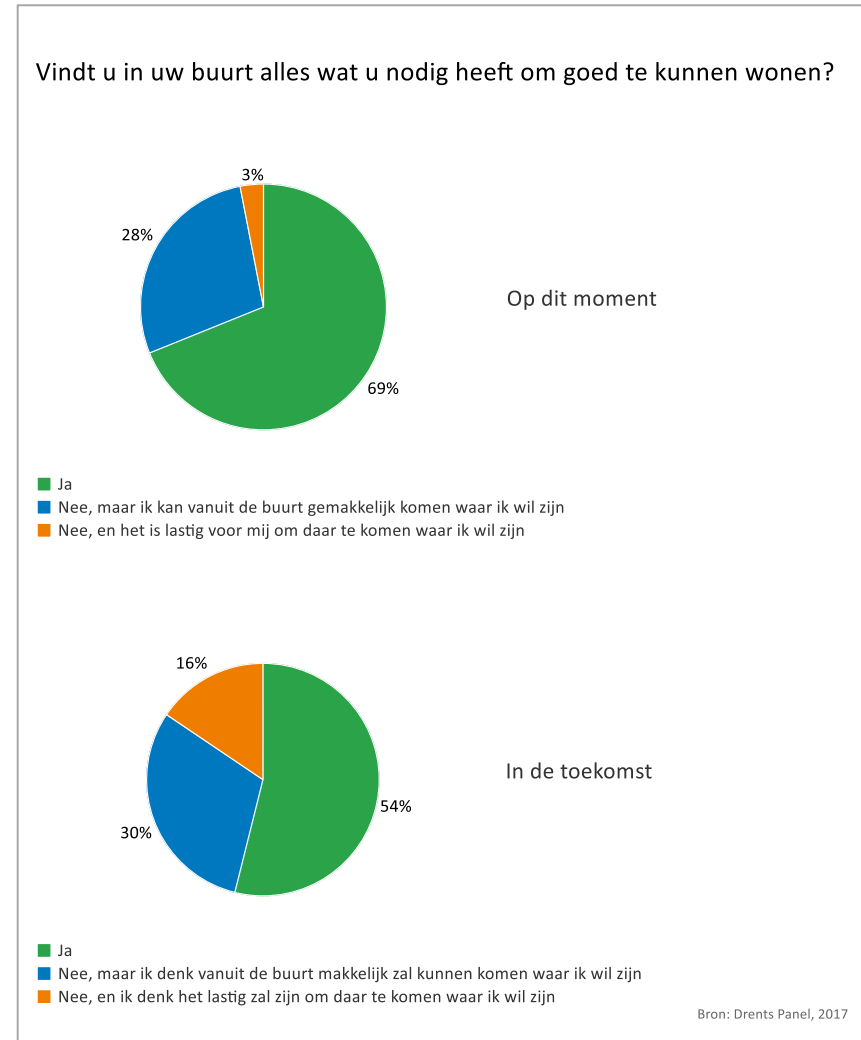
Aan leden van het Drents panel is daarom gevraagd of zij vinden dat hun buurt op dit moment alles biedt wat nodig is om goed te kunnen wonen, maar ook of zij denken dat dit het geval is als in de toekomst hun gezondheid mogelijk verslechtert.

Bijna 70% van de leden van het Drents panel woont in een voor hen geschikte buurt, ze vinden dat hun buurt alles biedt wat ze nodig hebben om goed te kunnen wonen. Slechts 3% heeft moeite om daar te komen waar ze willen zijn.

Voor de toekomst vindt meer dan de helft dat de huidige buurt alles biedt om ook in de toekomst nog lang zelfstandig te kunnen wonen. 16% verwacht dat het lastig zal zijn om daar te komen waar ze willen (zie figuur hiernaast).

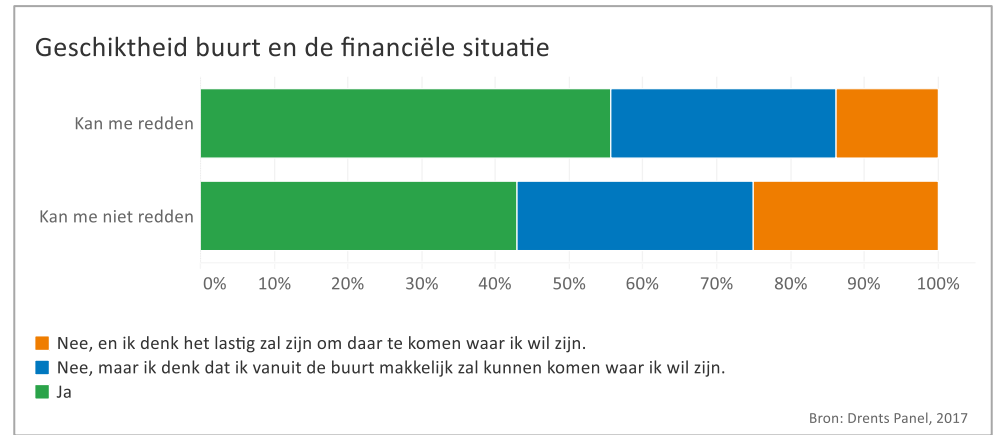
Welke mensen zien belemmeringen om lang zelfstandig in de buurt te blijven wonen? Dit zijn mogelijk de mensen die hun woning niet geschikt vinden.

Om te weten welke mensen hun buurt al dan niet (on)geschikt vinden om langer zelfstandig in te wonen, zoomen we hieronder nader in op een aantal variabelen en/of hulpbronnen voor langer zelfstandig wonen.

Financiële situatie belemmering om lang zelfstandig in de buurt te blijven wonen

Drenten die zich financieel minder goed kunnen redden denken vaker uit hun buurt te moeten verhuizen. Ze staan daarmee voor een extra opgave, omdat ze denken dat hun buurt niet geschikt is om er lang zelfstandig te kunnen wonen (zie figuur hiernaast). Ook het gevoel van eigen regie speelt een rol. Evenals bij de geschiktheid van de woning, zeggen de leden van het Drents panel die weinig eigen regie ervaren vaker dat hun buurt niet geschikt is om nog lang zelfstandig in te kunnen wonen.

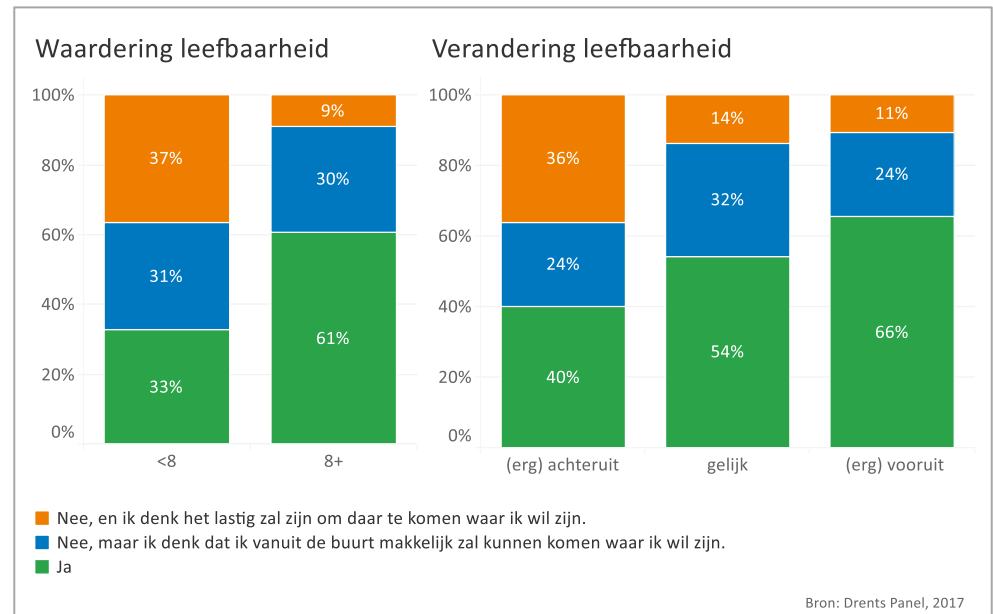

Leefbare buurten zijn geschikte buurten

De aanwezigheid en bereikbaarheid van voorzieningen zoals winkels, huisarts, ontmoetingsplekken zijn belangrijke factoren voor de leefbaarheid van de woonomgeving. Als de buurt alles biedt wat nodig is om er goed te kunnen wonen, wordt de buurt als leefbaar ervaren.

Over de geschiktheid van de buurt zeggen de leden van het Drents panel die de leefbaarheid lager waarderen vaker dat hun buurt niet geschikt is om nog lang zelfstandig in te kunnen wonen. Meer dan één derde van hen denkt te moeten verhuizen in de toekomst, terwijl dat bij mensen die de leefbaarheid hoger waarderen, dit onder de 10% ligt (zie figuur hiernaast).

Hoe hoger de waardering voor de leefbaarheid van de woonomgeving, hoe meer mensen denken dat hun buurt geschikt is om er langer zelfstandig te kunnen blijven wonen.

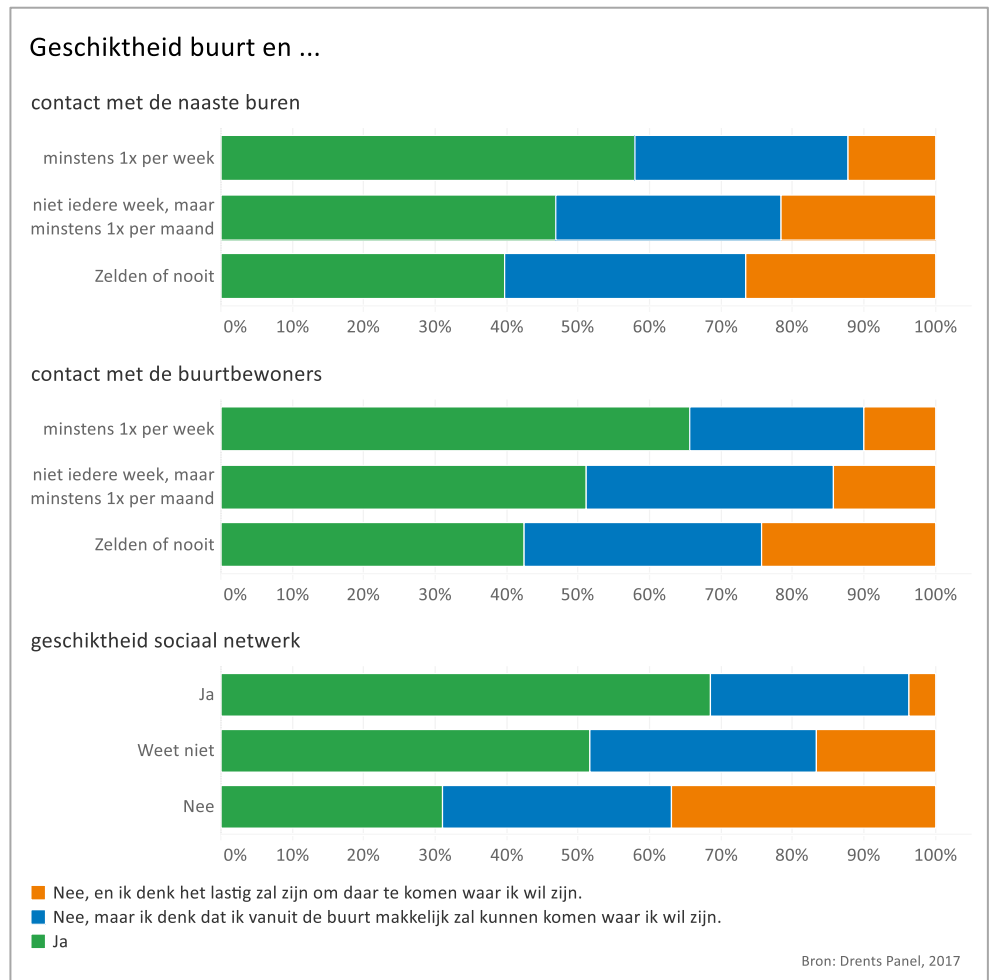
Sociale buurten zijn geschikte buurten

Naast het feit of de woonomgeving alles biedt wat mensen nodig hebben om er goed te kunnen wonen, lijken burens en buurtgenoten een niet onbetekenende rol te spelen in de beoordeling of een buurt geschikt is om er langer te kunnen wonen. Dat dagelijkse gesprekjes een essentiële rol spelen in de levens van veel ouderen, laat ook dit onderzoek zien.

Het onderzoek in Drenthe laat zien dat hoe vaker er contact is met burens of buurtbewoners, de mensen hun buurt des te vaker geschikt achten om nog lang zelfstandig in te wonen (zie figuur hiernaast). Met andere woorden, een groter *lokaal sociaal kapitaal* (Verweij, 2016)⁷ - elkaar voorzien van nuttige informatie, praktische hulp of spullen, maakt buurten geschiktere buurten om langer zelfstandig te wonen.

Sociale netwerken cruciaal in woonomgeving

Bijna 70% van de leden van het Drents panel die denken dat hun sociale netwerk hen in de toekomst zal helpen, vinden hun buurt geschikt om in te kunnen blijven wonen (zie figuur hiernaast). Slechts 4% van hen denkt dat het lastig is om daar te komen waar ze willen. Van hen die verwachten dat het sociale netwerk hen in de toekomst niet zal (kunnen) helpen, denkt bijna 40% dat het lastig zal zijn om te komen waar ze willen. Ze ondervinden dan dagelijkse problemen en deze beïnvloeden de ervaren leefbaarheid van hun buurt.

5. Geschiktheid sociaal netwerk

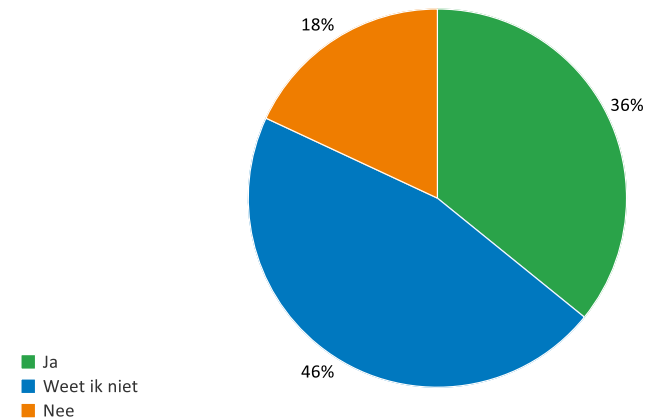
In eerder onderzoek komt het belang van het sociale netwerk bij het langer zelfstandig wonen nadrukkelijk naar voren. Ouderen met groot sociaal netwerk blijven langer zelfstandig wonen dan ouderen met een kleiner sociaal netwerk (Campen, van, e.a. 2017). Een groot sociaal netwerk biedt mogelijkheden voor informele hulp. Hiermee kunnen ouderen langer zelfstandig blijven wonen.

Aan leden van het Drents panel is gevraagd of zij nu door hun sociale netwerk (familie, vrienden, buren, buurtgenoten, vrienden en kennissen) worden geholpen om zelfstandig in hun woning te kunnen wonen, maar ook of zij denken dat hun sociale netwerk hen ook in de toekomst zal kunnen helpen om in hun woning te kunnen blijven wonen.

Iets meer dan 10% van de leden van het Drents panel wordt niet geholpen door hun sociale netwerk. Acht van de tien leden van het Drents panel heeft de hulp van het sociale netwerk nu niet nodig.

Kijkend naar de toekomst, schat ongeveer een op de 5 in dat het sociale netwerk niet geschikt zal zijn in de toekomst. Bijna de helft vindt het moeilijk om te beoordelen of het sociale netwerk hen in de toekomst voldoende kan helpen (zie figuur hiernaast). Dit zal er mogelijk mee te maken kunnen hebben dat het moeilijk is om in de toekomst te kijken als het gaat om de hulp die je dan nodig hebt. Vraagverlegenheid speelt hier mogelijk ook een rol.

Denkt u dat uw sociale netwerk u ook in de toekomst voldoende zal kunnen helpen om zelfstandig in uw woning te kunnen wonen?

Bron: Drents Panel, 2017

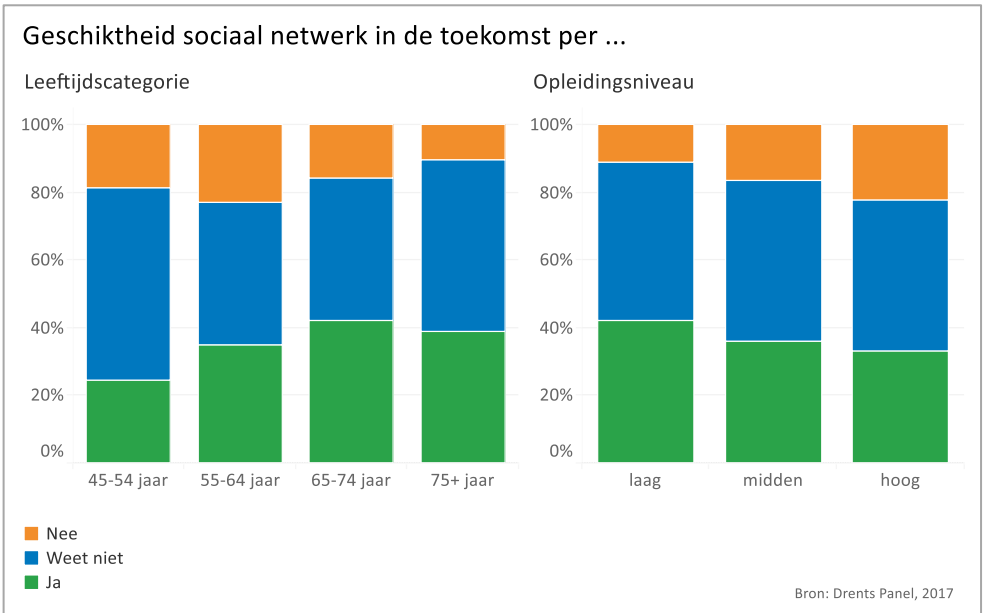
Om te weten welke mensen hun sociale netwerk al dan niet (on)geschikt vinden om langer zelfstandig in te wonen, zoomen we hieronder nader in op een aantal variabelen en/of hulpbronnen voor langer zelfstandig wonen.

Hulp van sociaal netwerk onzeker

Het onderzoek in Drenthe laat zien dat ouderen met het vorderen van de leeftijd beter in kunnen schatten of het sociale netwerk hen ook in de toekomst voldoende zal kunnen helpen om zelfstandig in de woning te kunnen wonen. Vermeij (2016) wijst er daarnaast op dat ouderen met het vorderen van de leeftijd het idee hebben dat ze minder mensen om hulp kunnen vragen. Deze vraagverlegenheid vormt een obstakel bij het verlenen van hulp tussen buurtgenoten. Maar ook ziet Vermeij (2016) dat de “hulp die ouderen van dorpsgenoten ontvangen, naarmate zij ouder worden steeds minder vaak tot stand komt doordat zij zelf om hulp vragen. Wat toeneemt, is hulp die tot stand komt doordat dorpsbewoners hulp aanbieden en door bemiddeling.” (Vermeij, 2016). Dat 1 op de 5 55-65 jarigen in Drenthe denkt dat zijn of haar netwerk niet geschikt is voor de toekomst, zou ermee te maken kunnen hebben dat ze het idee hebben dat ze in de toekomst niet om hulp kunnen vragen (zie figuur).

Een opvallende uitkomst is dat mensen met een lagere opleiding vaker denken dat hun sociale netwerk hen in de toekomst voldoende kan helpen om langer zelfstandig te kunnen wonen (zie figuur hiernaast). Inwoners die het sterkst gericht zijn op de eigen buurt hebben meestal een lage opleiding (Linders, L. 2010).⁸ Mensen met een hogere opleiding denken vaker dat hun sociale netwerk dat niet voldoende zal kunnen doen. De vraag is hoe de hulp tot stand komt. Wordt bij hulp altijd eerst gedacht aan hulp van kinderen? En wat als kinderen niet in de buurt wonen? Kinderen van hoger opgeleiden wonen vaker niet in de nabije omgeving. Een hogere opleiding leidt tot meer geografische spreiding van familieleden en dit vormt een belemmering voor onderlinge steun. (Linders, L. 2010)

van inzicht naar impact.

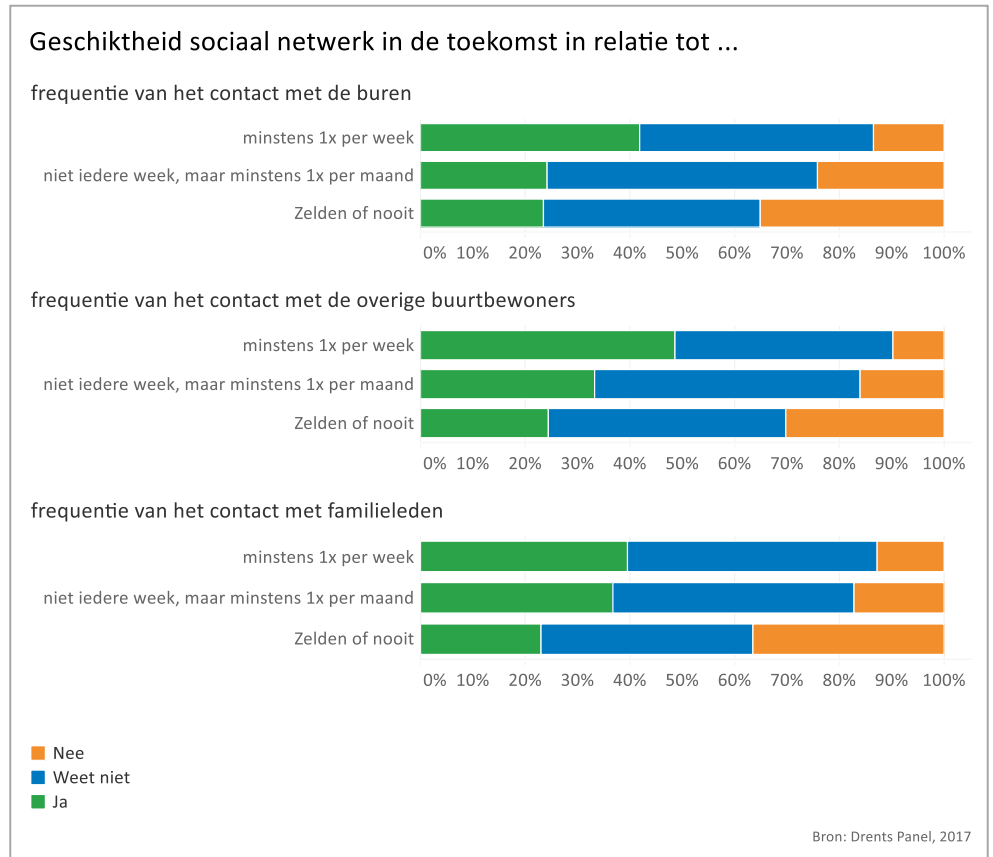

Lokale zorgzaamheid hangt niet af van directe buren, maar wel van familie en buurtbewoners

De wens van ouderen is om zo lang mogelijk zelfredzaam te blijven en dat lijkt soms een drempel op te werpen om hulp te vragen. Uit het onderzoek in Drenthe komt naar voren dat de toekomstige informele hulp om zelfstandig te kunnen wonen meer afhangt van familie en buurtbewoners, dan van directe buren. Het onderzoek in Drenthe lijkt de regel te bevestigen dat mensen vinden dat je de sociale afstand moet bewaren ten opzichte van de buren (Linders 2010).

Het is opmerkelijk dat van de mensen die aangeven frequent contact te hebben met buren, buurtbewoners en familieleden, meer dan 40% aangeeft niet te weten of hun toekomstige sociale netwerk geschikt is. Ook zo'n 40% geeft aan dat hun sociale netwerk in de toekomst hulp zal bieden (zie figuur hiernaast). De vraag is of mensen het niet weten of hun sociale netwerk hulp zal geven of dat hier sprake is van een zgn. 'vraagverlegenheid'. Studies laten zien dat inwoners het vragen om hulp vooral moeilijk vinden (Linders 2010). Vraagverlegenheid bij ouderen kan ook ontstaan omdat ze niet in staat zijn om hulp terug te geven.

Als er sprake van is dat buurtbewoners elkaar eigenlijk nauwelijks kennen, blijken mensen die in principe bereid zijn om te helpen, zich niet op te willen dringen aan relatief onbekende anderen, en schromen om uit zichzelf de helpende hand te bieden. Naast 'vraagverlegenheid' is er in buurten en dorpen ook sprake van 'handelingsverlegenheid' bij degenen die wel wat willen doen voor een hulpbehoevende buurtgenoot (Vermeij 2016, Linders 2010).

6. Conclusie

Dat ouderen gestimuleerd worden om langer zelfstandig te wonen, is landelijk beleid. De uitdaging in Drenthe lijkt net wat groter dan elders. In Drenthe stelt de sterke vergrijzing hoge eisen aan die lokale zorgzaamheid.

Trendbureau Drenthe heeft onderzoek gedaan onder ouderen en toekomstige ouderen in Drenthe. Dit onderzoek biedt inzicht in de stand van zaken als het gaat om het langer zelfstandig wonen, in de randvoorwaarden en hulpbronnen voor het langer zelfstandig wonen, nu en in de toekomst.

In hoeverre zijn woningen, woonbuurten en sociale netwerken geschikt en berekend op het langer zelfstandig wonen van ouderen? Het onderzoek laat zien dat naast de geschiktheid van de woning en de buurt, voornamelijk een groot sociaal netwerk en een goede eigen regie bijdragen aan langer zelfstandig (kunnen) wonen.

Ongeveer een op de zes Drenten schat in te moeten verhuizen. Als een woning niet geschikt is om er langer zelfstandig in te wonen, zijn er twee opties voorhanden: verhuizen of aanpassen van de woning. In Drenthe wijzen de cijfers erop dat degene die willen verhuizen dat op jongere leeftijd doen en dat mensen die erover denken om de woning aan te passen dit op latere leeftijd doen.

Naast het feit of de woonomgeving alles biedt wat mensen nodig hebben om er goed te kunnen wonen, lijken de contacten met burens en buurtgenoten een niet

onbetekenende rol te spelen in de beoordeling of een buurt geschikt is om er langer te kunnen wonen. Het onderzoek wijst uit dat Drenten die weinig eigen regie ervaren en mensen wiens sociale netwerk geen hulp biedt, vaker zeggen dat hun woning niet geschikt is. Voor Drenten die zich financieel minder goed kunnen redden, is hun buurt vaker niet geschikt.

In Drenthe wijzen de cijfers erop dat de toekomstige informele hulp om zelfstandig te kunnen wonen meer afhangt van familie en buurtbewoners, dan van directe burens. Een groot sociaal netwerk draagt bij aan het langer zelfstandig wonen, want dit biedt mogelijkheden voor informele hulp. Echter, er is sprake van de vraagverlegenheid bij de hulpbehoevende oudere en dat levert een belangrijke belemmering voor de informele zorg.

Als afsluitend onderdeel van het onderzoek heeft een groep experts in Drenthe nader verkend hoe de uitkomsten geduid kunnen worden en waar beïnvloedingsmogelijkheden voor langer zelfstandig wonen kunnen liggen. Dit zijn:

- nadruk op het sociale aspect in wijken en dorpen met specifieke aandacht voor oplossingen voor belemmeringen die hulprelaties in de weg staan,
- aandacht voor het slimmer inrichten van de openbare ruimte om spontane ontmoeting te stimuleren, waarbij kleinschaligheid voorop staat,
- voldoende variatie in woonvormen en een woningaanbod op maat, en
- bewustwording bevorderen dat mensen op tijd gaan nadenken over hun eigen toekomst en beslissingen niet uitstellen.

Onderzoeksverantwoording

‘Langer zelfstandig wonen in Drenthe’

Voor dit onderzoek is een online enquête afgenomen, uitgevoerd door Trendbureau Drenthe onder de leden van het Drents Panel. Dit panel is samengesteld op basis van schriftelijke werving en maakt geen gebruik van zelfaanmeldingen. Het gaat om een steekproef van personen van 18 jaar en ouder wonend in de provincie Drenthe. De respondenten ontvangen geen vergoedingen.

In totaal hebben 754 panelleden in september/oktober 2017 de vragenlijst volledig ingevuld; dit is 68% van het panel. Voor dit onderzoek zijn alleen de leden die ouder zijn dan 45 jaar aangeschreven.

De indicator ‘eigen regie’ is gebaseerd op zeven stellingen, volgens de Pearlin Mastery Scale

1. Sommige van mijn problemen kan ik met geen mogelijkheid oplossen.
2. Soms voel ik dat ik een speelbal van het leven ben.
3. Ik heb weinig controle over de dingen die me overkomen.
4. Ik kan ongeveer alles als ik mijn zinnen erop gezet heb.
5. Ik voel me vaak hulpeloos bij het omgaan met de problemen van het leven.
6. Wat er in de toekomst met me gebeurt, hangt voor het grootste deel van mezelf af.
7. Er is weinig dat ik kan doen om de belangrijke dingen in mijnleven te veranderen.

Literatuur

¹ Campen, van C. e.a. (2017) Langer zelfstandig. Ouder worden met hulpbronnen, ondersteuning en zorg. SCP, Den Haag

² CBS Statline, 2018

³ Primos prognose, 2017

⁴ CMO STAMM, (2016) Leefbaarheid Drenthe, CMO STAMM, Assen

⁵ Vermeij, L, Engbersen, R. e.a. (2017) Ouder worden in Nederland. SCP en Platform 31, Den Haag

⁶ Campen, van C. e.a. (2017) Langer zelfstandig. Ouder worden met hulpbronnen, ondersteuning en zorg. SCP, Den Haag

⁷ Vermeij, L. (2016) Kleine gebaren. Het belang van dorpsgenoten voor ouderen op het platteland. SCP, Den Haag

⁸ Linders, L. (2010). De betekenis van nabijheid. Een onderzoek naar informele zorg in een volksbuurt (proefschrift). Tilburg: Universiteit van Tilburg